

MATICA SRPSKA JOURNAL OF STAGE ARTS AND MUSIC

61

Editorial board

- Katarina TOMAŠEVIĆ, PhD, Editor-in-Chief
(Institute of Musicology of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade)
- Živko POPOVIĆ, PhD, Deputy Editor-in-Chief
(University of Novi Sad, Academy of Arts)
- Mirjana VESELINOVIĆ HOFMAN, PhD
(University of Arts in Belgrade, Faculty of Music Arts)
- Zoran ĐERIĆ, PhD
(Serbian National Theatre / University of Banja Luka, Academy of Arts)
- Katalin KAIČ, PhD
(University of Novi Sad, Faculty of Philosophy)
- Zoran MAKSIMOVIĆ, PhD
(Theatre Museum of Vojvodina)
- Ivana PERKOVIĆ, PhD
(University of Arts in Belgrade, Faculty of Music Arts)
- Ira PRODANOV KRAJIŠNIK, PhD
(University of Novi Sad, Academy of Arts)
- Jernej WEISS, PhD (Slovenia)
(University of Ljubljana, Faculty of Philosophy)
- Jadwiga SOBCZAK, PhD (Poland)
(University of Lodz, Department of Slavic Languages)

NOVI SAD
2019

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ

61

Уредништво

- др Катарина ТОМАШЕВИЋ, главни и одговорни уредник
(Музиколошки институт Српске академије наука и уметности, Београд)
- др Живко ПОПОВИЋ, заменик главног и одговорног уредника
(Универзитет у Новом Саду, Академија уметности)
- др Мирјана ВЕСЕЛИНОВИЋ ХОФМАН
(Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности)
- др Зоран ЂЕРИЋ
(Српско народно позориште / Универзитет у Бањој Луци, Академија умјетности)
- др Каталин КАИЧ
(Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет)
- др Зоран МАКСИМОВИЋ
(Позоришни музеј Војводине)
- др Ивана ПЕРКОВИЋ
(Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности)
- др Ира ПРОДАНОВ КРАЈИШНИК
(Универзитет у Новом Саду, Академија уметности)
- др Јернеј ВАЈС (Словенија)
(Универзитет у Љубљани, Филозофски факултет)
- др Јадвига СОПЧАК (Пољска)
(Универзитет у Лођу, Катедра за славистику)

НОВИ САД
2019

САДРЖАЈ

CONTENTS

СТУДИЈЕ, ЧЛАНЦИ, РАСПРАВЕ STUDIES, ARTICLES, TREATISES

Др ПЕТАР Д. МАРЈАНОВИЋ Најзначајнија остварења српске драме и позоришта у раздобљу између 1903. и 1914. године	11
PETAR D. MARJANOVIĆ, PhD The Most Important Works of the Serbian Drama and Theater in the Period Between 1903 and 1914	37
Др ЉУБИЦА М. РИСТОВСКИ Позоришни идентитети – нова типологија	39
LJUBICA M. RISTOVSKI, PhD Theater Identities – A New Typology	53
Др СОФИЈА М. КОШНИЧАР Драмски аспекти интертекстуалног шапутања Милоша Црњанског са Вир- џинијом Вулф (I део)	55
SOFIJA M. KOŠNIČAR, PhD Dramatic Aspects of Intertextual Whispering Between Miloš Crnjanski and Virginia Woolf (Part I)	68
Др СРЂАН Д. АТАНАСОВСКИ Путовања српских академских певачких дружина	69
SRĐAN D. ATANASOVSKI, PhD Travels of the Serbian Academic Choral Societies	85
Др АЛЕКСАНДАР Н. ВАСИЋ Музички критичар Рикард Шварц	87
ALEKSANDAR N. VASIĆ, PhD Rikard Schwarz as Music Critic	102
Мср МАРИЈА Ђ. ГОЛУБОВИЋ Музика Н. А. Римског-Корсакова у огледалу београдске критике између два светска рата	105
MARIJA Đ. GOLUBOVIĆ, MA Музыка Н. А. Римског-Корсакова в свете белградской критики между двумя мировыми войнами	123
MARIJA Đ. GOLUBOVIĆ, MA Music of N. A. Rimsky-Korsakov in the Light of Belgrade Criticism Between the Two World Wars	124
Мср ВАЊА М. СПАСИЋ Живот опере <i>Борис Годунов</i> М. П. Мусоргског на сцени Опере Народног позо- ришта у Београду	125

VANJA M. SPASIĆ, MA Life of the Opera <i>Boris Godunov</i> by M. P. Mussorgsky on the Scene of the National Theater in Belgrade	140
Мср ИВАНА М. НОЖИЦА Место савремене музике у часопису <i>Звук</i> (1932–1990)	141
IVANA M. NOŽICA, MA Place of Contemporary Music in the Magazine <i>Zvuk</i> (1932–1990)	161
Мср МАЈА Ј. РАДИВОЈЕВИЋ Етномузиколошка истраживања влашке музике у Србији	163
МАЈА LJ. RADIVOJEVIĆ, MA Ethnomusicological Researches of Vlach Music in Serbia	189
Др АНА Д. РАШКОВИЋ Траговима јужнословенске фитне нотације до руске знамене нотације: музичка веза српских минеја из XIV века и руских стихирара XVI–XIX века	191
ANA D. RAŠKOVIĆ, PhD From South-Slavic Fytte Notation to Russian Znamenny Notation: Music Links Between Serbian Menaia from XIV Century and Russian Sticherions from the XVI to XIX Centuries	208

СЕЋАЊА, ГРАЂА, ПРИЛОЗИ
MEMOIRS, MATERIALS, CONTRIBUTIONS

Др БИЉАНА С. МИЛАНОВИЋ Проучавање уметничке биографије и музичког деловања Петра Стојановића: прилог идентификацији и разматрању истраживачких извора	209
BILJANA S. MILANOVIĆ, PhD Study of the Artistic Biography and Music Work of Petar Stojanović: A Contribution to Identification and Analysis of Research Sources	238
Мср МИЛАН М. НОВАКОВИЋ <i>Развојни пут Боре Шнајдера</i> Александра Поповића сагледан кроз однос текста драме и текста представе	239
MILAN M. NOVAKOVIĆ, MA <i>Razvojni put Bore Šnajdera</i> by Aleksandar Popović Studied Through the Relation of the Text of the Drama and the Text of the Play	248
БОЖАНА Г. БИЈЕЛИЋ Индонезанска борилачка техника пенчак силак у функцији сценског покрета лика Багире у представи <i>Књига о џунгли</i> Дјечијег позоришта у Бањој Луци	249
BOŽANA G. BIJELIĆ Indonesian Martial Arts <i>Pencak Silat</i> in the Function of the Scenic Movement of the Bagheera Character in the Play <i>The Jungle Book</i> Performed by the Children's Theater in Banja Luka	258

ПРИКАЗИ
REVIEWS

Др СВЕНКА Л. САВИЋ Маријана Прпа Финк, <i>Сценски њокреј и његово дејсјво на зледаоца</i> , Нови Сад; Универзитет у Новом Саду, Академија уметности, 2017	259
Др НАДЕЖДА Б. МОСУСОВА <i>Russian music since 1917. reappraisal and rediscovery</i> , Edited by Patrick Zuk and Marina Frolova-Walker. Published for the British Academy. Oxford University Press, New York and Oxford 2017.	262
Мрс БОЈАНА С. РАДОВАНОВИЋ Marija Dumnić Vilotijević and Ivana Medić (Eds.) <i>Contemporary Popular Music Studies: Proceedings of the International Association for the Study of Popular Music 2017</i> , Springer VS, Wiesbaden, 2019	268
Др ЛЈУБИЦА М. РИСТОВСКИ Омаж Јовану Коњовићу, Александра Јагодић, Јован Коњовић у Српском народном позоришту. Нови Сад: Позоришни музеј Војводине, 2018.	274
ИМЕНСКИ РЕГИСТАР	283
УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ	297
РЕЦЕНЗЕНТИ	303

БИЉАНА С. МИЛАНОВИЋ
Музиколошки институт САНУ, Београд
Оригинални научни рад / Original scientific paper

ПРОУЧАВАЊЕ УМЕТНИЧКЕ БИОГРАФИЈЕ И МУЗИЧКОГ ДЕЛОВАЊА ПЕТРА СТОЈАНОВИЋА: ПРИЛОГ ИДЕНТИФИКАЦИЈИ И РАЗМАТРАЊУ ИСТРАЖИВАЧКИХ ИЗВОРА*

САЖЕТАК: У тексту се разматра документација из породичне архиве потомака композитора Петра Стојановића (1877–1957), која је 2018–2019. године послата Музиколошком институту САНУ. Грађа је систематизирана и сагледана у контексту досадашњих проучавања докумената о овом уметнику. Представљен је њен садржај, указано је на њен значај у истраживању различитих аспеката биографије и уметничког деловања Петра Стојановића. Тексту је приложен попис грађе.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Породична заоставштина потомака Петра Стојановића, Музиколошки институт САНУ, Библиотека Факултета музичке уметности у Београду, истраживање архивских извора.

Истраживање стваралаштва и бројних професионалних активности композитора, виолинисте, камерног музичара, диригента и музичког педагога Петра Стојановића (1877–1957) за сада је парцијално. Међународни научни скуп Музиколошког друштва Србије који је био посвећен Стојановићу и композиторима његове генерације – Петру Крстићу (1877–1957) и Станиславу Биничком (1872–1942), допринео је расветљавању маргиналног положаја овог уметника у контексту музиколошког канона, проучавању различитих аспеката Стојановићеве уметничке биографије, композиционо-стилских оквира појединих дела, као и примера рецепције његовог опуса и извођаштва (уп. Милановић 2017). Међутим, истовремено је постала јаснија недовољна

* Студија је резултат рада на пројекту *Идентификација српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, времена, изазови* Музиколошког института САНУ, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (ОН 177004).

покривеност досадашњих истраживања, а посебно су се отворила питања о идентификовању, пописивању и проучавању архивских и других научних извора и комплетирању библиографије, као неопходних корака у свеобухватнијем музиколошком приступу Стојановићевом раду. Решавање тих питања сложен је задатак због наглашене професионалне мобилности овог уметника и разуђене, још увек прилично непотпуне мапе његовог концертног и стваралачког представљања, која обухвата не само различите центре Европе већ и Северне и Јужне Америке.¹

У овом тексту првенствено ћу се бавити документацијом из породичне архиве Стојановићевих потомака, коју су Станка Јовановић (рођ. 1931) и Марко Димитријевић (1976), наследници композиторове рођене сестре Констанције Станке Димитријевић (1872–1954), послали Музиколошком институту САНУ.² Реч је о грађи коју чине разнородни материјали, од рукописних и штампаних композиција, преко фотографија и преписке, до текстова о Стојановићу и члановима његове породице. Документација је пристигла у два наврата, у априлу 2018. и мају 2019. године. Од укупно 213 пописаних јединица, Институту је поклоњено 93 јединице, а целокупна грађа уступљена је у електронском формату. Мањи део материјала који је доступан само у дигиталној форми остао је у поседу дародаваца, већи се налази у архиви Елизабете Застијера (Elisabeth Zastiera /1944/), унукe Петра Стојановића, док је неколицина докумената поклоњена пијанисткињи Наташи Шпачек (уп. Попис на крају текста).

С обзиром на електронску доступност свих јединица, грађа се може сагледати као јединствена архивска целина. Представићу њен садржај и указаћу на њен значај за истраживање биографије и уметничког деловања Петра Стојановића. Настојаћу да је проблематизујем и сагледам у контексту досадашњих проучавања докумената о овом

¹ Петар Стојановић остварио је низ уметничких резултата у свим срединама у којима је живео (Будимпешта, Беч, Београд). Поред педагошког рада на Новом бечком конзерваторијуму и у оквиру сопствене приватне школе за усавршавање виолиниста у Бечу, био је истакнут виолински педагог, а једно време и директор Музичке школе „Станковић“, као и један од оснивача и првих редовних професора Музичке академије у Београду. Својим композиторским и извођачким представљањима у периоду од почетка до средине XX века укључивао се у музичку културу многих градова, како Аустроугарске монархије тако и српске, те потом и обе југословенске државе. Његова музика емитована је на немачким радио-станицама, а концертно је извођена и на оба америчка континента. Уз објављене информације из његове биографије (уп. нпр. Ривић 2003), подаци о његовом раду постоје у непописаном делу његове заоставштине на ФМУ и у документацији из породичне архиве Стојановићевих потомака доступне у Архиву Музиколошког института САНУ.

² Дародавци живе у Сједињеним Америчким Државама – Станка Јовановић у Портланду (Орегон), а Марко Димитријевић у Сан Хозеу (Калифорнија). Станка Јовановић је кћерка Милоша Димитријевића (1896–1975), односно унука композиторове сестре. Марко Димитријевић је син Михаила Мише Димитријевића (1932–2017), брата Станке Јовановић, односно праунук Стојановићеве сестре Станке.

уметнику, јер сам била у прилици да се подробније и у дужем временском интервалу бавим примарним изворима о Стојановићу, првенствено током осмишљавања и припреме поменутог научног скупа и звучног издања посвећеног композитору.³ Тада сам стекла детаљан увид у све пописане и непописане материјале из заоставштине Петра Стојановића, која се чува у Библиотеци Факултета музичке уметности у Београду (ФМУ), као и у проучавања у оквиру пројекта *Знамениџи Срби из Будима и Пешће* (2002–2005).⁴ Захваљујем колегама који су ми у томе помогли.⁵ Истовремено, контакти са Станком Јовановић, Елизабетом Застијера, а посредно и с Марком Димитријевићем, омогућили су ми директан увид не само у архиву већ и у породичну културу сећања Стојановићевих потомака. Кроз обимну преписку коју сам с њима водила од 2017. године до данас, добијала сам исцрпне одговоре на бројна питања о грађи, композитору, члановима његове породице и шире. Дародавци су уложили огроман труд у исписивање неопходних података, сређивање, скенирање, а потом и слање документације, што ми је олакшало приступ материјалима и изради финалног пописа грађе. На свему томе веома сам им захвална.

*О изворима у досадашњим истраживањима:
крајњак преглед*

Најважнију и незаобилазну библиотечко-архивску целину у истраживању стваралаштва и уметничког рада Петра Стојановића чини његова заоставштина која се чува у Библиотеци ФМУ. Осталац те

³ Првобитна идеја у оквиру пројекта *Реафирмација заборављене српске музике* Музиколошког друштва Србије обухватала је организовање међународног научног скупа, велике изложбе и низа концерата поводом годишњица Стојановића, Биничког и Крстића. С обзиром на доступна материјална средства одржан је само научни скуп, а у оквиру њега и концерт Стојановићеве музике. Годину дана касније, 15. децембра 2018, у оквиру истог пројекта организован је и снимљен још један концерт Стојановићевих остварења, а на основу снимака приређен је и објављен компакт-диск соната за виолину и клавир (бр. 2, оп. 18), виолу и клавир (бр. 2, оп. 108) и виолончело и клавир (оп. 55), које су Миљана Поповић Матерни (виолина), Љубомир Милановић (виола), Срђан Сретеновић (виолончело) и Неда Хофман (клавир) припремили и извели на основу рукописних извора поменутих дела (уп. Милановић 2019).

⁴ Видети непописану документацију пројекта *Знамениџи Срби из Будима и Пешће*, 2002–2005. Архив Музиколошког института САНУ, збирка: Архива Музиколошког института САН/САНУ (у даљем тексту: АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005).

⁵ Захвална сам, пре свега, музикологу и вишем библиотекару Романи Рибић (1970–2018), која ми је у више наврата слала скенирану документацију из Стојановићеве заоставштине похрањене у Библиотеци ФМУ. Захвалност дугујем и Игору Радети, музикологу и библиотекару запосленом у Библиотеци ФМУ, а затим и др Даници Петровић, научном саветнику у пензији, и Вери Тифенталер (Vera Tiefenthaler), музикологу и слависти, које су с Романом Рибић сарађивале на пројекту *Знамениџи Срби из Будима и Пешће* и од којих сам добила поједине информације о истраживањима Петра Стојановића.

„библиотеке целине“ била је Стојановићева друга супруга, Љубица Мила Стојановић рођена Петровић (1891–1966), која је Факултету поклонила или завештала композиторову рукописну и другу документацију (Рибић 2014: 167).⁶ Највећи сегмент заоставштине чини нотна грађа, у којој су претежно заступљени Стојановићеве рукописи. Овај сегмент библиотечки је обрађен и музикалије су једним делом конзервиране у оквиру пројекта Библиотеке ФМУ под називом „Обрада рукописних музикалија Петра Стојановића (1877–1957). Израда електронског каталога и биобиблиографије композитора“ (2013), којим је руководила Романа Рибић. Каталог тог нотног фонда доступан је у електронској бази података узајамног библиотечког система Виртуелне библиотеке Србије COBISS (Рибић 2014).⁷ Такође, започето је сређивање и пописивање остале некњижне грађе из ове заоставштине, које је представљено на научном скупу посвећеном Стојановићу, Крстићу и Биничком (Рибић 2017). Тај мањи део библиотеке целине обухвата разноврсну грађу, а сходно типу и броју докумената близак је садржају материјала који су пристигли у Институт, с којим се и преклапа у појединим јединицама.⁸

За разлику од непописаног дела библиотеке целине, сегмент који чине музикалије био је извор музиколошких истраживања и пре библиотечке обраде ове грађе. Почев од осамдесетих година прошлог века, Стојановићевим стваралаштвом које обухвата обиман и жанровски богат опус искључиво су се бавили студенти на Катедри за музикологију и етномузикологију ФМУ. Тако су у распону од две деценије настали неколико семинарских радова и два обимнија прилога – дипломски рад о свим инструменталним концертима и магистарски рад о

⁶ Није утврђено када је заоставштина приспела на ФМУ. Недостаје одговарајућа документација о завештању, па се заоставштина (за сада) не може оквалификовати као легат, већ као библиотека целина (Рибић 2014; 2017). Нотна грађа из заоставштине први пут је заведена у инвентару нота 1967. године (Рибић 2014: 167). Будући да је Љубица Стојановић преминула 1966. године, могуће је да је заоставштина стигла на Факултет непосредно после њене смрти и да је убрзо потом и инвентарисана.

⁷ У претраживању музикалија Петра Стојановића у оквиру електронског каталога Библиотеке ФМУ (<http://www.vbs.rs/scripts/cobiss?command=CONNECT&base=70178>) тренутно се може излистати 261 запис, а од тог укупног броја чак 233 записа чине рукописне јединице.

⁸ На основу увида у заоставштину на ФМУ и презентацију Романа Рибић, представљену на поменутом научном скупу, део непописане грађе библиотеке целине има укупно 207 јединица. Од тога, укупно 115 јединица директно се односи на Стојановићев рад и обухвата 8 композиторових аутобиографија, 1 биографију, 6 личних докумената, 16 писама и дописа, 29 фотографија, 35 концертних програма, 4 инструктивна записа, 9 Стојановићевих написа објављених у штампи, 7 анонимних написа или написа из штампе других аутора. Остале 92 јединице представљају штампане композиције других аутора, које су чиниле део Стојановићеве личне библиотеке. Услед смрти Романа Рибић (2. јануара 2018) рад на сређивању и пописивању грађе остао је, за сада, недовршен.

камерној музици Петра Стојановића (Нинџак 1985; Цветковић 2006).⁹ Међу студентске текстове спада и напис о либрету композиторове музичке драме *Блаженкина заклетва*, рађен као семинар на основним студијама музикологије, који је једини од наведених радова објављен (Цвелић 1998). Иако је на поменутом научном скупу неколико прилога музиколога и музичких теоретичара било посвећено аналитичким аспектима појединих Стојановићевих композиција, већина музичких дела овог аутора до сада није анализирана нити обрађена у неком другом научном погледу. Стога је знатно умањена могућност свеобухватнијег сагледавања композиционо-техничких, стилских и поетичких димензија Стојановићевог стваралаштва. То се посебно односи на његову сценску музику, првенствено на оперу *Тиџар*, опсежну музичку драму *Блаженкина заклетва* и балете *Краљевић и Мирјана* и *Девеи чирака*, који се налазе међу музикалијама библиотеке целине.

Питање проналажења, обраде и пописивања извора релевантних за истраживање биографије и уметничког деловања Петра Стојановића први пут је постављено у оквиру пројекта *Знамениити Срби из Будима и Пециће* (2002–2005), који је организовала Српска самоуправа у Будимпешти. Намера покретача пројекта испрва је искључиво била усмерена на објављивање пригодне, широј публици приступачне књижице о овом уметнику, која је касније и штампана поводом 100. годишњице премијере Стојановићеве веселе опере *Тиџар* у Будимпешти (*Композитор, виолиниста и музички педагог Петар Стојановић* 2005). Међутим, на иницијативу др Данице Петровић, у то време научне саветнице и директорке Музиколошког института САНУ, која се укључила у руковођење пројектом, организован је и рад на прикупљању и истраживању научних извора везаних за Стојановића.¹⁰

Проучавања у оквиру пројекта обављале су Романа Рибих и Вера Тифенталер. Обе ауторке допринеле су информативности поменутог пригодног издања о Стојановићу, али су објавиле и засебне, научне радове. Рибихева је тада започела своју активност на сређивању и пописивању

⁹ Два семинарска рада писана на истој Катедри такође су посвећена камерном стваралаштву: *Петар Стојановић: камерна музика – форма као традиционални слој* Иване Перковић и *Камерна музика Петра Стојановића до 1914. године* Јоване Стокић (према Цветковић 2006: 316).

¹⁰ У марту 2002. године, Даница Петровић понуђено је да за 125. годишњицу Стојановићевог рођења напише текст за „свешчицу“ о композитору, која је требало да буде штампана већ „до друге половине октобра“. Замишљено издање требало је да обухвати око 16 штампаних страница А5 формата с илустрацијама. Такође, организатори су планирали да се поводом издања одржи концерт виолинисте Стефана Миленковића и Гудача Св. Ђорђа (Писмо Петра Ластиха, председника Самоуправе Срба у Мађарској из Будимпеште упућено Даници Петровић, 25. март 2002. АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005). С обзиром на кратак рок и на неистраженост Стојановићевог рада, издање је одложено и предузети су кораци у прикупљању и проучавању извора.

Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ. Објавила је прву биографску студију о овом уметнику (Рибић 2003), приложивши јој детаљан попис дела, с описом рукописа, преписа и штампаних издања доступних у заоставштини, као и подацима о другим Стојановићевим композицијама које се помињу у појединим критикама између два светска рата или у каснијим енциклопедијским јединицама и музичким приручницима (Исто: 170–185). Вера Тифенталер проучавала је период Стојановићевог деловања у Бечу и објавила је текст о рецепцији композиторових оперета које су премијерно представљене, а потом и извођене у аустријској престоници (ТИФЕНТАЛЕР 2005). Тада је то била прва, а за сада је једна од свега две објављене научне студије о реакцији критике и публике на стваралаштво и концертне активности Петра Стојановића (Исто; ЦВЕТКОВИЋ 2006).

Значајан сегмент рада Тифенталерове у оквиру наведеног пројекта односио се на истраживања у бечким архивима и библиотекама. Сакупљени су и узорно систематизовани подаци о Стојановићевим изузетним успесима током студија на Конзерваторијуму и после њих, контактима и сарадњи с појединим уметницима, те његовом репродуктивном раду, а пронађени су и рукописи симфонијске поеме *Триџлав* и опере *Флорибела (Floribella)*.¹¹ Будући необјављене, те информације дуго су биле непознате. Касније су допуњене новим истраживањима и представљене на научном скупу о Стојановићу, Крстићу и Биничком (АЈГНЕР 2017; КОКАНОВИЋ МАРКОВИЋ, МЕРКЕЛ-ТИФЕНТАЛЕР 2017).

Једно од важних, а за откривање извора и кључних настојања истраживача у оквиру пројекта *Знамениџи Срби из Будима и Пешће* односило се на идеју да се прикупе информације о свим Стојановићевим потомцима, како би се и тим путем евентуално дошло до докумената о композитору. Успостављен је контакт с Михаилом Мишом Димитријевићем и Ксенијом Илијевић (1923–2005), такође унуцима већ поменути Стојановићеве сестре Станке.¹² Михаило Димитријевић чувао је документацију свог стрица Жарка Димитријевића (1908–1995), који је у својој архиви имао доста материјала о Стојановићу. Институту је

¹¹ Реч је о исписима из бечких архива и библиотека (Archiv Bibliothek und Sammlungen der Gesellschaft der Musikfreunde; Handschriftensammlung der Wienbibliothek im Rathaus; Musiksammlung der Österreichischen Nationalbibliothek, Doblinger-Archiv), које је Вера Тифенталер систематизовала у тексту „Petar Stojanović und seine Zeit in Wien“ (необјављен рукопис, стр. 1–10). Тексту су приложени пописи извора под насловима „Quellen zu den Fotokopien“ (стр. 1–2) и „Zu den Handschriften“ (стр. 1–2). Такође, Тифенталерова је о напредовању својих истраживања извештавала Даницу Петровић. Уп. нпр. писмо Vere Тифенталер из Беча упућено Даници Петровић, 3. април 2004. (АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005).

¹² Према информацијама Станке Јовановић, Ксенија Илијевић била је кћерка Зорке Илијевић, рођене сестре Жарка Димитријевића, као и Милоша Димитријевића, оца Станке Јовановић.

уступио копије појединих породичних фотографија и друге грађе, доприневши и визуелно-документарном идентитету пригодне публикације пројекта (*КОМПОЗИТОР, ВИОЛИНИСТА И МУЗИЧКИ ПЕДАГОГ ПЕТАР СТОЈАНОВИЋ* 2005). Добијена је и неколицина докумената од Ксеније Илијевић, али се тај материјал углавном односио на податке о породици Димитријевић.¹³ Ипак, упркос тежњама да се стекне увид у сву документацију коју је чувао Михаило Димитријевић, као и покушајима да се пронађе контакт с директним потомцима деце Петра Стојановића, број информација остао је недовољан.¹⁴ И касније, када се постављало питање породичне заоставштине, Михаило Димитријевић навођен је као једини познат Стојановићев потомак (Рибић 2014: 166).

Грађа из породичне заоставштине потомака Петра Стојановића: опис, систематизација и значај докумената

По обради и систематизацији документације о Петру Стојановићу која је 2018–2019. године приспела у Музиколошки институт може се стећи укупан увид у повезаност различитих, већ поменутих породичних архивских извора о композитору. Они воде порекло од три породичне линије Петра Стојановића и његових најближих сродника. Док библиотека целина упућује на документацију која се налазила код Стојановића и његове друге супруге, материјали доступни у Институту повезани су с друге две породичне гране. Једну од њих чине сестра Констанција Станка Димитријевић и њени потомци – синови Милош и Жарко Димитријевић, унука Станка Јовановић и унук Михаило Димитријевић, праунук Марко Димитријевић. Друга води од композиторове прве супруге, Хенријете Хени Вилчинске, преко кћерке Вере Кадлец, до унуке Елизабете Застјера.

Станка Јовановић и Марко Димитријевић објединили су документацију наслеђену од композиторове сестре с материјалима које су сакупљали и чували њени наследници, пре свега Жарко Димитријевић.

¹³ Копије материјала које су уступили Димитријевић и Илијевићева чувају се у документацији пројекта. Сва грађа која се међу тим материјалима односи на Стојановића постоји и у збирци добијеној током 2018–2019, па је овом приликом није потребно наводити. Изузетак је рукописна биографија композиторовог оца Евгенија Стојановића (1837–1904) из пера Станке Димитријевић (Станка Ч. Димитријевић рођ. Стојановић, „Биографија Евгенија Стојановића“, рукопис, фотокопија. АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005).

¹⁴ Од 1911. до 1940. године Петар Стојановић био је у браку с Хенријетом Хени Вилчинском (Henriette Heni Wilcsinska /1888–1911/). С њом је имао кћерку Веру Стојановић Кадлец (Kadletz /1912–1978/) и сина Александра Стојановића (1918–1948). У браку с Љубицом Милом Стојановић није имао деце. Из истраживања Вере Тифенталер може се видети да се знало једино за име Вилчинске, на основу којег је Тифенталерова покушавала да пронађе траг о потомцима у Бечу (уп. „Petar Stojanović und seine Zeit in Wien“, рукопис. МИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005).

Такође, пошто су унуци композиторове сестре изгубили контакт са Стојановићевим унуцима после смрти Жарка Димитријевића (1995), они су ове породичне везе обновили (2017). То је омогућило међусобну размену оригиналних и скенираних докумената с Елизабетом Застијера. Упркос чињеници да се грађа и данас налази на различитим местима, њена обједињеност у електронском формату омогућава укупан увид у ове изворе и њихову доступност за истраживање.

Разнородна документа о Стојановићу из породичне архиве његових потомака систематизована су према типу и садржају у мање целине, а унутар њих и хронолошки. Први део пописа (А: ПОКЛОЊЕНА ГРАЂА) обухвата: (I) рукописне и штампане музикалије Петра Стојановића (бр. 1–7 у Попису), (II) композиторову преписку (бр. 8–13), (III) фотографије Петра Стојановића (бр. 14–28), (IV) по један концертни програм и плакат и Стојановићеву умрлицу (бр. 29–31), затим (V) обимну документацију Жарка Димитријевића (бр. 32–69), (VI) исечке из штампе и друге периодике (бр. 70–85), као и (VII) родослове и друге текстуалне прилоге дародаваца (бр. 86–93). Други део пописа (Б: ГРАЂА У ЕЛЕКТРОНСКОМ ФОРМАТУ) сачињен је према истим критеријумима, с тим што је документација претходно разврстана у три скупине, према месту на којем се чува. Тако се из прве скупине (а: Архива дародаваца) може уочити да су Станка Јовановић и Марко Димитријевић задржали део (I) фотографија (бр. 94–103) и (II) писама везаних за Петра Стојановића (бр. 104–106). Дародавци су у размени с композиторовом унуком (б: Архива Елизабете Застијера) преузели електронске копије (I) 20 фотографија (бр. 107–126) које она чува у својој архиви, док су њену личну колекцију обогатили (II) обимним корпусом оригиналне преписке чланова Стојановићеве породице (бр. 127–206). Најзад, трећу скупину чини (в) грађа послата Наташи Шпачек, која садржи Стојановићеву умрлицу, четири фотографије, једну штампану музикалију и примерак Правилника СОКОЈ-а из 1953. године (бр. 207–213).

Већ набрајање докумената може да упути на поједина преклапања и разлике између материјала доступних у Институту и у Библиотеци ФМУ.¹⁵ Грађа из породичне архиве композиторових потомака садржи мало извора за истраживање аспеката стваралаштва Петра Стојановића. Она је по типу докумената упоредива с непописаним сегментом поменуте библиотеке целине, јер пружа изворе за различита истраживања биографије и уметничког рада композитора. Њена специфичност, међутим, огледа се у знатном броју докумената који припадају контекстима Стојановићевог породичног окружења, али и материјала из каснијег времена, насталих после његове смрти. Садржај грађе може да

¹⁵ У попису грађе преклапања су означена напоменама.

допринесе проучавању разнородних тема у сагледавању Стојановићевог деловања, које ћу назначити у кратким описима сегмената документације.

Фотографије и преписка чине најобимније делове грађе и садрже највише информација, које уз податке из осталих врста докумената имају значај за музиколошко истраживање. Укупно 55 фотографија настало је у великом временском распону од краја XIX до осамдесетих година XX века. Већина њих обухвата појединачне портрете који приказују композитора од његових студентских до позних година, затим његове групне портрете с члановима породице, као и професионалне фотографије. Неколико снимака забележено је на сахрани композитора (бр. 24–28), док део њих документује прославу поводом именовања музичке школе на Убу (бр. 54–59), једине музичко-просветне установе која носи име Петра Стојановића. И преписка покрива сличан временски распон, али у њој има мало сачуваних писама из пера самог композитора. Међу породичним писмима доминира преписка његовог млађег брата Павла, у којој су адресати били Петар Стојановић и мајка Констанција (бр. 127–206).¹⁶ Посебно се истиче пет сачуваних писама које је Стојановић упућивао сестри Станки у својим позним годинама (бр. 9–13). Такође, разни дописи и писма потичу из времена после његове смрти и сведоче о настојањима Жарка Димитријевића да промовише личност и стваралаштво свог ујака.

Неговање култа породице карактеристичне за грађанско друштво и успостављање међусобне блискости међу њеним члановима документовани су на различите начине кроз преписку и на фотографијама. Стојановићева приврженост породици и дружељубивост у окружењу шире фамилије јасно су уочљиви како на фотографијама из окружења родитељског дома, тако и на онима снимљеним у његовим зрелим годинама. Део тих визуелних докумената настао је током летњих одмора у идиличним пределима Санкт Гилгена на обали језера Вофгангзе у близини Салцбурга, које је проводио с децом, првом супругом и њеним сродницима, касније и с унуцима (бр. 114–125), затим током празничних окупљања и славља с породицама сестре Станке и њених наследника (бр. 20, 21, 96), као и друге супруге, Љубице Миле Стојановић (бр. 103).

У кући Стојановићевог оца Евгенија, српског трговца и композитора-аматера, одржавале су се вечери камерне музике сваке суботе у

¹⁶ Наведена група писама, дописница и разгледница, у којој се налази и неколико примера преписке Петра Стојановића, захтева засебну обраду и детаљно пописивање које тек предстоји у даљем раду на грађи. О Павлу Стојановићу (1881–1920), млађем брату Петра Стојановића, мало је података. Био је инжењер железничког саобраћаја. Почетком XX века студирао је у Митвајди и извесно време радио у фабрици „Рингхофер“ у Смихову код Прага. Из тих градова писао је брату Петру и мајци. Године 1919. придружио се својој сестри Станки и њеној породици која се из Будимпеште преселила у Земун. Затим је радио у фабрици вагона у Нишу. Боловао је од туберкулозе и преминуо је већ 1920. године (уп. бр. 87 у Попису).

зимским месецима. Већина чланова његове породице бавила се музицирањем.¹⁷ Визуелне презентације приватног простора у којем је ставао Петар Стојановић укључују клавир као свакодневни предмет грађанског мобилијара, који ће и касније остати центар окупљања његовог дома (сл. 1, 2). Такође, о значају музике у свакодневном животу појединих чланова његове породице сведочи и преписка Павла Стојановића, који је у писмима Петру и мајци помињао посећивање концерата и оперских представа, једнако се интересујући и за извођење музике свог брата (бр. 127–206).

Сл. 1. Петар Стојановић с породицом (седе: отац Евгеније Стојановић, баба по оцу Јулија Оберлор-Видеман /Julie Oberlohr-Wiedemann/, мајка Констанција Стојановић; стоје: Петар Стојановић, Мара Риковски /Richovski/ – кћерка Констанцијиног брата Леонидаса Стерије, брат Евгеније и његова супруга Амалија Стојановић, Фрици Риковски /Frici Richovski/), Будимпешта, око 1900.

¹⁷ Уп. Станка Ч. Димитријевић рођ. Стојановић. „Биографија Евгенија Стојановића“, рукопис, фотокопија. АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005.

Сл. 2. Петар Стојановић с првом супругом и децом (стоје: кћерка Вера Стојановић, супруга Хенријета Хени Вилчинска /Henriette Heni Wilcsinska/ Стојановић, син Александар Стојановић; за клавиром Петар Стојановић), 1928. или 1930.

Евгеније Стојановић био је истакнут представник српске заједнице у Будимпешти, члан „црквеног одбора“, оснивач и предводник „певачког друштва“, диригент студентског хора, учесник и главни организатор беседа и концертних забава које су посећивали и „мађарски великодостојници“, као и „Чеси и Пољаци“.¹⁸ У том контексту могло би се говорити и о аспекту његове интегрисаности у мултиетнички културни простор Аустроугарске. Слично сведочи и сфера приватности његове породице, видљива кроз преписку с краја XIX и почетка XX века, вођену на неколико језика. Евгеније Стојановић писао је супрузи на немачком, готицом, а сину Петру на српском, ћириличним писмом.¹⁹ Његов син Павле у писмима мајци обраћао се на немачком, брату Петру на мађарском, док је Петар углавном писао на српском, ћирилицом, укључујући у своја писма и сегменте на немачком језику.

У биографији Евгенија Стојановића, композиторова сестра Станка означила је свог оца као великог Србина: „Србија, Црна Гора и царска Русија били су његови идеали“ које је преносио и на децу, уливајући

¹⁸ Исто.

¹⁹ Евгеније је говорио 6 језика: српски, немачки, мађарски, италијански, румунски и грчки, а познавао је и енглески (Исто).

им „љубав за српство и опште славенство“.²⁰ Судећи према преписци, језик комуникације у приватној сфери и свакодневици није функционисао као маркер националне идентификације за већину чланова његове породице. Син Петар се, ипак, издвајао. У једном од два сачувана писма мајци из 1907. реторски је упитао: „Е, мислиш ти, ја ћу ти увек швабски писати?!?!?!“²¹

Управо у то време Стојановић се налазио на почетку узлазне путање својих уметничких активности у Бечу. За собом је имао прве успехе остварене током студија и непосредно после њих, али је био и без сталног професионалног ангажмана. У поменутих писмима, мајку обавештава о својој свакодневној рутини. Мада притиснут материјалном оскудицом и штедњом, он је подстакнут оптимизмом и посвећен је раду: „Ја вредно свирам виолину, и вредно радим на партитури.“²² „(...) на моју партитуру само тинта ‘пљушти’“²³ пише мајци, очигледно задовољан својим уметничким напретком. Помиње одлазак у Оперу, на путу је да добије још два приватна ученика, а кратко извештава и о плану да се његов Концерт за виолину и клавир изведе поново, у наредној сезони.

Од познатих информација из Стојановићеве биографије ниједна се не везује за 1907. годину. Стога наведене цртице о професионалним активностима завређују пажњу. Истраживач ће наићи и на непотпуна имена музичара попут Тинтера, Шариба (Scharib), Марте, те ће уз сличне податке из писама Павла Стојановића добити трагове за идентификовање личности с којима је композитор комуницирао и музичара који су евентуално и изводили његова дела.²⁴ Поред тога, увид у наведени део породичне преписке користан је и за разматрање проблемских тема везаних за аспекте Стојановићевог интегрисања у средину у којој је деловао и питања његовог односа према (националном) језику и музици, а може се ставити и у функцију проучавања музичких дела, посебно оних фолклорне инспирације и карактеристичних наслова (нпр. *Мајтерински језик*, бр. 7 у Попису).

У досадашњим истраживањима у више наврата указивано је на однос доминантних представника београдске музичке елите према

²⁰ Исто.

²¹ Писмо Петра и Павла Стојановића мајци Констанцији. Беч, 14. август 1907, 4 стране (уп. бр. 127–206).

²² Исто.

²³ Писмо Петра и Павла Стојановића мајци Констанцији. Беч, 20. август 1907, 4 стране (уп. бр. 127–206). И ово, као и претходно писмо, писано је током Павловог боравка у Бечу. У првом делу пише Петар, а у наставку његов брат.

²⁴ Ако се изузме период Стојановићевог студирања, међу уметницима у Бечу с којима је сарађивао пре 1907. помиње се само Паул Вајнгартен (Paul Weingarten /1886–1948/), који је са Стојановићем извео његову Сонату за виолину и клавир бр. 1 оп. 3, 1906. године. Недостају подаци о другим концертима. Уп. Ривић 2003; [Вера Тифенталер] „Petar Stojanović und seine Zeit in Wien.“ АМИ САНУ, Архива МИ САН/САНУ, 2002–2005.

Стојановићу, а посебно на критике Милоја Милојевића (1884–1946) које су деловале и на део касније, музиколошке мисли о овом уметнику (уп. нпр. Цветковић 2006). Милојевић је у различитим периодима свог критичког деловања мењао оштрину својих ставова према Стојановићу. Његови написи из времена непосредно пре Стојановићевог преласка у Београд, подстакнути и поратном психозом против свега што је стизало из Аустрије, били су не само негативни већ су оспоравали Стојановића као композитора, те унапред, готово памфлетски позивали на његово изопштавање из београдске средине.²⁵ У таквим околностима, означен као „туђ“ и „стран“, Стојановић је имао проблем да по дефинитивном пресељењу 1924. године пронађе одговарајуће запослење у Земуну и Београду. Помоћ му је пружио породични пријатељ др Душан Путник, председник Музичког друштва „Станковић“. Захваљујући Путнику, Стојановић је 1925. године наставио своју професионалну каријеру као професор и директор Музичке школе „Станковић“. Композиторова фотографија с Путником управо из тог времена сачувана је у документацији његових потомака (сл. 3).

Интегришући се у круг уметника окупљених око Музичког друштва „Станковић“, Стојановић је као педагог, извођач и композитор изградио и мрежу својих музичких сарадника. У београдској музичкој средини између два рата стекао је и неколико признања, укључујући позицију редовног професора Музичке академије у Београду (1937). Мало је грађе међу пристиглом документацијом која се односи на овај период, али је вредан пажње сачуван програм већ познатог, свечаног концерта поводом прославе 30. годишњице Стојановићевог уметничког рада (1938). Стојановић се том приликом представио и као стваралац и као оркестарски диригент, предводећи Београдску филхармонију, уз суделовање виолинисте Серђа Пазинија и Хора Музичког друштва „Станковић“ под управом Миленка Живковића (бр. 29 у Попису).

У документацији доступној у Музиколошком институту могу се пронаћи информације о динамичној Стојановићевој сарадњи с музичарима и честом извођењу његових дела у земљи и иностранству у позним годинама његовог живота. Фотографије с концерта одржаног 26. марта 1953. поводом јубиларног, 75. рођендана Петра Стојановића, сведоче о великом подухвату којим су истакнути београдски солисти

²⁵ Милојевић је писао да Београду „Нису потребни (...) Пере Стојановићи који, Срби пореклом, не знају честито ни своје име да изговоре и који су се тога имена стидели док је Аустрија била Аустрија, *alma mater*.“ (Милојевић 1920: 1). „(Стојановић) је, ипак, у Бечу стекао извесну репутацију и ми можемо да будемо задовољни тиме и да га замолимо да остане у тој средини са којом се саживео и коју одражује својом музикалном културом специфично Бечком. Он је туђ нама и ми смо туђи њему. Ни он од нас не може имати користи, нити се ми од њега можемо чему надати.“ (Милојевић 1922: 7).

Сл. 3. Петар Стојановић и др Душан Путник на излету с члановима породице (стоје лева: син др Путника, Софија Цока Димитријевић – сестричина П. Стојановића, Петар Стојановић, кћерка др Путника; седе: др Путник, Станка Стојановић – сестра П. Стојановића, син др Путника), 1924–1925.

Бранко Пајевић, Лазар и Милица Марјановић, и диригент Ђура Јакшић, с Београдском филхармонијом, одали признање аутору, изводећи његове *Четири игре из сиварих времена*, Концерт за виолину и оркестар бр. 5, оп. 78, Дупли концерт за клавир, виолину и оркестар, оп. 110, и симфонијску поему *Смрт јунака*, оп. 33.²⁶ Познати фотограф Стеван Крагујевић (1922–2002) забележио је том приликом моменте на концертној сцени и иза ње (бр. 22, 23, 97, 99–101) (сл. 4). Неколико фотографија израдио је и у Стојановићевом дому, међу којима снимак композитора с уметничким паром Марјановић сведочи о професионалној сарадњи и пријатељству с овим уметницима (бр. 102).

У писмима које је композитор упућивао сестри Станки током те исте, 1953. године, истраживач може пронаћи бројне информације о његовом деловању, о томе како је неуморно компоновао и сарађивао с колегама упркос притиску здравствених проблема у својим позним годинама (бр. 9–13 у Попису). Већ поменути Бранко Пајевић, „нова

²⁶ Програм концерта налази се у непописаном делу Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ.

Сл. 4. Ђура Јакшић диригује Београдском филхармонијом на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. (фото: С. Крагујевић)

звезда“ према Стојановићевим речима, планирао је извођење Концерта за виолину и клавир бр. 2, који је својевремено био на репертоару Јана Кубелика, као и представљање Клавирског квартета у Де-дуру (оп. 15, 1906–1909) и нових дела – Сонате у Ге-дуру (бр. 6, оп. 95, 1946–1947) и Трија за флауту, виолину и клавир (оп. 125, 1953).²⁷ Стојановићеву музику изводио је на концертима у Београду и Сарајеву, а у најави су били концерт у Женеви и снимања за радио-станице у Цириху и Београду. Такође, Милица Марјановић предузела је кораке у вези с преписивањем Сонате за виолину и клавир бр. 5 (оп. 90, 1945–1946), како би је у сарадњи с Лазаром Марјановићем представила у Бечу и Београду.²⁸ Поменути Дупли концерт успешно су интерпретирали и у Осијеку, био је емитован на таласима Радио Новог Сада, а било је предвиђено и снимање и емитовање овог остварења на београдском Радију.²⁹

Иако је могуће да неки од наведених планова нису били реализовани, подаци који се односе на поменуте, али и на друге домаће уметнике (нпр. виолиниста Петар Тошков) могу да упуте на истраживање

²⁷ Уп. писма, бр. 11–13 у Попису.

²⁸ Писмо, бр. 11.

²⁹ Писма, бр. 12 и 13.

појачаног присуства Стојановићевих дела на концертним подијумима средином XX века. Тезу о учесталијим извођењима Стојановићевих опуса на јавној музичкој сцени тога времена потврђују и други доступни подаци (уп. Рибич 2003: 168), укључујући и информације из Каталога чланова Удружења композитора Србије, који постоји у грађи (бр. 69 у Попису). Поред тога, посебан научни потенцијал имају информације о композиторовом познанству и сарадњи с иностраним уметницима. Неке од њих, попут, на пример, заједничке фотографије с међународно познатим диригентом Берлинског филхармонијског оркестра Хансом фон Бендом (Hans von Benda) (бр. 117), тек наводе на помисао о евентуалном постојању њихове професионалне сарадње. Међутим, поменута писма сестри сведоче о другим примерима и извођењу Стојановићеве музике у иностранству. На пример, на молбу Вернера Лехриха (Werner Löhlich), концертног флаутисте и доцента на Високој школи за музику у Хајделбергу, Стојановић је послао партитуру Концерта за флауту и клавир (оп. 71, 1940–1942), јер је Лехрих имао у плану да ово дело представи на више радио-станица.³⁰ Такође, подаци упућују и на сарадњу с уметницима из Баден-Бадена,³¹ као и на контакте с флаутистом Јосифом Хабшидом, који је радио у Мендози.³² Управо је Хабшид премијерно извео поменути Концерт за флауту 1951. године,³³ а преписка указује на наставак његове сарадње са Стојановићем. Хабшид је у два наврата интерпретирао *Југословенски рондо*, извештавајући композитора да је дело представљено „са ванредним успехом“³⁴ и да су „југословени тамо дирнути слушали мелодије у српском народном духу“.³⁵ За свој новоосновани камерни ансамбл при Универзитету наручио је од Стојановића и једну композицију, па је том приликом настао Трио за флауту, виолину и клавир (оп. 125). Вредело би детаљније испитати ову сарадњу, као и рецепцију Стојановићеве музике, како у универзитетским, стручним, и ширим круговима аргентинске публике, тако и међу југословенским исељеницима у Мендози.

³⁰ Писмо, бр. 11.

³¹ Писмо, бр. 13.

³² Уп. писма, бр. 11–13. Хабшид је музику учио у Београду, потом у Бечу, а по пресељењу у Аргентину 1949. године (од када се његово име бележи у хиспанизованој варијанти /José Habschied/), добио је позицију предавача на Националном универзитету у Мендози (Universidad Nacional de Cuyo) и место соло флаутисте у симфонијском оркестру истог Универзитета (за детаљнију биографију уп. прилоге у DE LORENZO 1992).

³³ Уп. Програм концерта у Мендози, Teatro independencia, 24. октобар 1951. Извођачи: José Habschied, Orquesta sinfonica de la Universidad nacional de Cuyo, диригент Julio Perceval. Заоставштина Петра Стојановића. Библиотека ФМУ (непописани део заоставштине, без сигнатуре).

³⁴ Писмо, бр. 11.

³⁵ Писмо, бр. 12.

Интензитет извођења стваралаштва Петра Стојановића нагло је опао после његове смрти, па се о овом уметнику често говори као о запостављеном, заборављеном и маргинализованом, не само у музиколошком контексту већ и у контексту јавног представљања његових дела. Ипак, да би овакве тврдње постале део научног рада, потребна су истраживања концертних и других репертоара. Значајну грађу за проучавање ове теме чине дописи са спецификацијама обрачуна ауторских накнада СОКОЈ-а за јавно извођење и емитовање композиција Петра Стојановића у периоду 1976–1995. година (бр. 32–43 у Попису), заједно с табелом насталом на основу овог материјала, коју је сачинила дародавац грађе Станка Јовановић (бр. 91). Поред тога, у документацији се чува и неколико исечака из штампе који упућују на извођења Дуплог концерта за виолину и клавир у Београду (1977; 1993) и оперете *Војвода од Рајхшијата* у Новом Саду (2003).

Текстови и други материјали Жарка Димитријевића, као и самих дародаваца, посебна су врста докумената међу јединицама грађе о Стојановићу. Димитријевић је био велики поклоник Стојановићевог рада и сматрао се позваним да га на различите начине промовише.³⁶ У својим обраћањима медијима и у приликама када је јавно говорио о Стојановићу указивао је на запостављеност композитора у српској средини. Чинио је то и из личног угла, износећи своја и породична сећања. Намеравао је да јавно полемише с музичким критичаром Бранком Драгутиновићем, који је наставио Милојевићеву линију критике Стојановићевог стваралаштва, али је своје реакције ипак оставио у рукопису (уп. бр. 60–62 и 72, 75 у Попису). Његовом заслугом подаци о Петру Стојановићу укључени су у књигу о Србима у Бечу (бр. 68 у Попису; уп. Медаковић 1998: 293–94). Такође, имао је и значајну улогу у реализацији идеје о именовану Школе за основно музичко образовање „Петар Стојановић“ на Убу (бр. 44–59).

За потенцијалног истраживача документације из архиве Стојановићевих потомака од велике су користи родослови које су израдили дародавци, као и текстови Станке Јовановић о појединим члановима породице. Без тих информација, као и коментара и исписаних имена уз фотографије, у проучавању грађе постављали би се тешко решиви проблеми. Такође, веома су значајне детаљне информације из пера Станке Јовановић о носиоцима ауторских права Петра Стојановића,

³⁶ Жарко Димитријевић био је шумарски инжењер и музичар-аматер. У младости је учио виолину у класи свог ујака Петра Стојановића у Музичкој школи „Станковић“. Био је пријатељ Лазара Марјановића и Милице Марјановић. Одржавао је контакте с Ђуром Јакшићем, Душаном Плавшом и другим музичарима и музичким писцима који су поштовали дело Петра Стојановића. Уз упућеност у професионалне активности свог ујака поседовао је и извесна знања из историје српске музике, што се може уочити из његових текстова.

које су у ранијим истраживањима већим делом биле непознате и не-исправно тумачене.³⁷

На основу аналитичког увида у грађу из породичне архиве потомака Петра Стојановића може се закључити да је овај корпус докумената користан у истраживању биографије и уметничког деловања композитора. Разнородни материјали могу се укључити у испитивање сложених преплета приватних и породичних, професионалних и јавних аспеката Стојановићевог живота и рада, разматрање проблема Стојановићевог интегрисања у бечки и београдски музички контекст, проучавање његовог схватања националне уметности, те сагледавање аспеката маргинализације композитора у оквирима српске музике пре и после његове смрти. Међу појединачним подацима најбројнији су они који упућују на неистражене аспекте Стојановићеве сарадње с другим музичарима и извођење његове музике у земљи и иностранству, посебно током позних година његовог живота. Грађа је упоредива с непописаним сегментом заоставштине Петра Стојановића која се чува у Библиотеци ФМУ, а с којом се међусобно допуњава у истраживачком контексту.

³⁷ Ауторска права до 2027, када истиче 70 година од смрти Петра Стојановића, деле Гордана Марјановић, уметнички сарадник на Катедри за гудачке инструменте ФМУ, кћерка поменутог уметничког пара Марјановић, и композиторова унука Елизабета Застијера. Наиме, први наследник ауторских права била је Љубица Мила Стојановић. Она је у свом тестаменту једну половину ауторских права оставила Стојановићевој кћерки Вери Кадлец, коју је наследила кћерка Елизабета. Другу половину оставила је Радици Петровић Стојановић, кћерки свог брата Драгослава Гиге Петровића. Радицу је тестаментом наследила Гордана Марјановић, сестричина њеног мужа Милана Стојановића. Будући да су Стојановићеви наследници живели у Бечу, њихова ауторска права у Југославији заступали су потомци композиторове сестре: Милош Димитријевић заступао је Веру Кадлец, а Жарко Димитријевић Елизабету Застијера. После Жаркове смрти (1995) Елизабета Застијера изгубила је везу са СОКОЈ-ем. Тек децембра 2017, током боравка у Београду поводом научног скупа о Стојановићу, Крстићу и Биничком, обновила је ауторска права и примила заостале тантијеме (уп. бр. 92 и 93 у Попису).

ПОПИСИ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ИЗ ПОРОДИЧНЕ АРХИВЕ
ПОТОМАКА ПЕТРА СТОЈАНОВИЋА, КОЈА СЕ ЧУВА У
МУЗИКОЛОШКОМ ИНСТИТУТУ САНУ.

ДАРОДАВЦИ: СТАНКА ЈОВАНОВИЋ И МАРКО ДИМИТРИЈЕВИЋ
(2018–2019)

А) ПОКЛОЊЕНА ГРАЂА³⁸

I) *Композиције Пејтра Стојановића*

1. Scherzo у старом стилу.
Деоница виолине 2 стр. Рукопис аутора, плаво мастило.
2. Duet za dve violine op. 116.
Деоница I виолине, 10 стр. Испод наслова посвета: „porodici Dr-a Đorđa Pešića za kućnu upotrebu“. Фотокопија рукописа.³⁹
3. Humoreska.
За виолину и клавир. Насловна страна деонице виолине, 1 стр, и клавирска деоница, 5 стр. На насловној страни: „izdanje za amateře“, 1946; на стр. 5 клавирске деонице: „Beograd 19/VI 1944“; на стр. 1 клавирске деонице печат Библиотеке Музичке академије, Инв. бр. 14007. Рукопис аутора, црно мастило.⁴⁰
4. Romance za violinu i mali orkestar.
Деоница харфе 5 стр. Рукопис, црно мастило.⁴¹
5. Liebchen am Dach [Девојка на мансарди].
Operette in einem Vorspiel und zwei Akten von Victor Léon. Musik von Peter Stojanovits. Klavierauszug zu zwei Händen mit unterlegten Text (B. Bersa). Wien: Ludwig Doblinger, 1917.
6. Der Herzog von Reichstadt [Војвода од Рајхштата]. Operette in drei Akten von Victor Léon und Heinz Reichert. Musik von Peter Stojanovits. Klavier Auszug mit Text (Klavierpartitur). Wien: Ludwig Doblinger, 1921.
7. Materinski jezik / In meiner Muttersprache op. 31. Wien: Edition Slave, 1922.
За виолину и клавир (партитура и деоница виолине).

II) *Прејиска Пејтра Стојановића*

8. Разгледница Петра Стојановића из Пожаревца упућена Ести Сабо (Esti Szabo) у Новом Саду (Neuzatz, Ungarn), 19. август 1904.
9. Писмо Петра Стојановића из Бохињске Бистрице сестри Станки Стојановић Димитријевић у Пачиру, 2. август 1953.

³⁸ Сва документација поклоњена је и у електронском формату.

³⁹ Комплетан рукопис налази се у Библиотеци ФМУ, сигн. 785.7 STOJA.P-15.

⁴⁰ Комплетан рукопис у Библиотеци ФМУ, сигн. 787.1 STOJA.P-24. Музикалија је касније штампана: *Јуџословенски рондо и Хумореска* за виолину и клавир. Београд: Удружење композитора Србије, 1955.

⁴¹ Препис композиције „Romance: za violino-solo i mali orkestar“, 10 деоница, налази се у Библиотеци ФМУ, сигн. 78.089.64 STOJA.P-14.

10. Писмо Петра Стојановића из Старе Фужиње (Бохињ) сестри Станки Стојановић Димитријевић у Пачиру, 18. август 1953.
11. Писмо Петра Стојановића из Београда сестри Станки Стојановић Димитријевић у Пачиру, 19. септембар 1953.
12. Писмо Петра Стојановића из Београда сестри Станки Стојановић Димитријевић у Пачиру, 2. новембар 1953.
13. Писмо Петра Стојановића из Београда сестри Станки Стојановић Димитријевић, 25. јануар 1954.

III) *Фотографије Пејтра Стојановића*

14. Петар Стојановић с мајком Констанцијом Стојановић. Будимпешта, 1898.
15. Петар Стојановић с виолином. Беч, око 1900.
16. Петар Стојановић и др Душан Путник, председник Музичког друштва „Станковић“, на излету с члановима породице (стоје слева: син др Путника, Софија Цока Димитријевић – сестричина П. Стојановића, Петар Стојановић, кћерка др Путника; седе: др Путник, Станка Стојановић – сестра П. Стојановића, син др Путника). 1924–1925.
17. Петар Стојановић с првом супругом и децом (стоје: кћерка Вера Стојановић, супруга: Хенријета Хени Вилчинска /Henriette-Heni Wilcsinska/ Стојановић, син Александар Стојановић; за клавиром: Петар Стојановић). 1928. или 1930.
18. Петар Стојановић са сестром Станком Димитријевић и колегама с Музичке академије. Београд, б. г.⁴²
19. Портрет Петра Стојановића, 1930-е.
20. Петар Стојановић на свадби братанца Жарка Димитријевића и Гордане Осмец. Дарувар, 6. јун 1935.
21. Петар Стојановић с породицом сестре Станке Димитријевић (седе, први ред слева: Михаило Миша Димитријевић, Ксенија Илијевић, Станка Димитријевић Јовановић; други ред: Петар Стојановић, Станка Димитријевић, Чеда Јовановић; стоје: Лазар Илијевић, Загорка Цицика Димитријевић, Гордана Осмец Димитријевић, Зорка Беба Димитријевић Илијевић, Софија Цока Димитријевић, Жарко Димитријевић). Земун, на Ускрс 19. априла 1937.
22. Виолиниста Бранко Пајевић, Београдска филхармонија и диригент Ђура Јакшић, током наступа на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.⁴³
23. Петар Стојановић у разговору с пријатељем. Снимљено на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.
24. Сахрана Петра Стојановића (1) (први ред слева: Жарко Димитријевић, Ирена Петровић, Љубица Мила Стојановић, Милош Димитријевић;

⁴² Иста фотографија налази се и у непописаном делу Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ.

⁴³ Исто.

- други ред: Х, Зорка Димитријевић Илијевић, Софија Димитријевић, Драгослав Гига Петровић – брат Љубице Миле Стојановић). Београд, 13. септембар 1957.
25. Сахрана Петра Стојановића (2). Београд, 13. септембар 1957.
 26. Сахрана Петра Стојановића (3). Београд, 13. септембар 1957.
 27. Сахрана Петра Стојановића (4) (слева: Жарко Димитријевић, Ирена Петровић, Љубица Мила Стојановић, Милош Димитријевић; други ред десно: Драги Поробић). Београд, 13. септембар 1957.
 28. Сахрана Петра Стојановића (5) (слева: Жарко Димитријевић, Ирена Петровић, Љубица Мила Стојановић, Милош Димитријевић, Софија Димитријевић, Драгослав Гига Петровић). Београд, 13. септембар 1957.

IV) Програми, њлакаџи, умрлица

29. Свечани концерт у организацији Музичког друштва „Станковић“ поводом прославе 30-годишњице уметничког и композиторског рада Петра Стојановића. Београд, 22. фебруара 1938. (Концертни програм).
30. „Петар Стојановић (1877–1957), Будимпешта – Беч – Београд. Музичко вече поводом 100. годишњице будимпештанске премијере веселе опере *Тиџар* српског композитора, родом из Будима“, у организацији Српске самоуправе у Будимпешти, Српске самоуправе III-ег квартала и Музиколошког института САНУ. Учествују: Снежана Савичић, сопран, Дарио Хуменјук, клавир, Катарина Тешењи, виолина, Драгана Петковић, клавир. Уводна реч: Даница Петровић, директор Музиколошког института САНУ. Друштво старог Будима, Будимпешта, 30. новембар 2005. (Плакат).
31. Умрлица Петра Стојановића (12. септембар 1957).

V) Документација Жарка Димитријевића

а) Дописи са спецификацијама обрачуна ауторских накнада СОКОЈ-а за јавно извођење и јавно емитовање композиција Петра Стојановића упућивани Жарку Димитријевићу, заступнику ауторских права Елизабете Застијера, унукe Петра Стојановића, у периоду 1979–1990.

32. Допис с обрачунима за 1979. годину. 30. јун 1980.
33. Допис с обрачунима за 1980. годину. 10. јул 1981.
34. Допис с обрачунима за 1981. годину. 28. јун 1982.
35. Дописи с обрачунима за 1982. годину. 10. јун и 15. јул 1983.
36. Дописи с обрачунима за 1983. годину. 6. јун и 2. јул 1984.
37. Дописи с обрачунима за 1984. годину. 14. јун и 5. јул 1985.
38. Допис с обрачунима за 1985. годину. 10. јул 1986.
39. Допис с обрачунима за 1986. годину. 10. јул 1987.
40. Допис с обрачунима за 1987. годину. 30. јун 1988.
41. Допис с обрачунима за 1988. годину. 13. јул 1989.
42. Допис с обрачунима за 1989. годину. 11. јул 1990.
43. Допис с обрачунима за 1990. годину. 19. јун 1991.

б) Именовање Школе за основно музичко образовање „Петар Стојановић“ у Убу

44. Допис Школе за основно музичко образовање Уб – директор Сулејман Ћатовић, Жарку Димитријевићу, 2. новембар 1981.
45. Допис Жарка Димитријевића Школи за основно музичко образовање Уб, 5. новембар 1981.
46. Допис Скупштине општине Уб, Одељења за општу управу и друштвене службе, Жарку Димитријевићу, 3. март 1982.
47. Допис Жарка Димитријевића Скупштини општине Уб, Одељењу за општу управу и друштвене службе, 6. април 1982.
48. Позивница за свечаност 4. јуна 1983. године поводом именовања музичке школе Уб. Музичка школа „Петар Стојановић“ у Убу, маја 1983.
49. Музичка школа „Петар Стојановић“ у Убу. Програм свечаности поводом именовања (4. јун 1983).
50. Уводни говор Сулејмана Ћатовића, директора Школе, на свечаности поводом именовања одржаној 4. јуна 1983.
Необјављен говор, 1 стр.
/Школа за основно музичко образовање у Убу добила је име Петра Стојановића 1. маја 1982./
51. Жарко Димитријевић, „Мој ујак Петар Стојановић“. Говор на свечаности поводом именовања Школе за основно музичко образовање „Петар Стојановић“, одржаној у Убу, 4. јуна 1983.
Необјављено, 5 стр. куцаног текста с рукописним интервенцијама.
52. Жарко Димитријевић, „Музичка школа у Уб-у узела име *Музичка школа Пејтар Стојановић*. Шта је у Београду заборављено у Уб-у није“
Необјављено, 2 куцане стране с рукописним интервенцијама; на горњој маргини изнад наслова: „Уредник Даутовић Сава Културни живот“ и број телефона. Текст је вероватно послат уреднику културне рубрике листа *Политика*.
53. Допис Сулејмана Ћатовића Жарку Димитријевићу, 28. јун 1983.
54. Фотографија Жарка Димитријевића; говор на свечаности поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“. Уб, 4. јун 1983.
55. Фотографија публике на свечаности поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“. Уб, 4. јун 1983.
56. Фотографија Лазара Марјановића, Елизабете Застијере (Elizabeth Zastiera) и Жарка Димитријевића у публици. Свечаност поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“. Уб, 4. јун 1983.
57. Групна фотографија (1). Свечаност поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“ (слева: Михаило Димитријевић, Елизабета Застијера, сликар Миодраг Петровић, Х, наставница хармонике Војка Терзић, Х, Ирена Димитријевић – супруга Михаила Димитријевића, Ђура Јакшић, Х; испред: Марко и Иван – синови Михаила Димитријевића). Уб, 4. јун 1983.
58. Групна фотографија (2). Свечаност поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“ (слева: Марко Димитријевић, Х, Михаило Дими-

тријевић, Ирена Димитријевић, Х, Лазар Марјановић, Иван Димитријевић, Х, Жарко Димитријевић, Ђура Јакшић, Елизабета Застијера, Х, сликар Миодраг Петровић, Х). Уб, 4. јун 1983.

59. Свечаност поводом именовања Музичке школе „Петар Стојановић“, групна фотографија (3) (слева: Х, Михаило Димитријевић, сликар Миодраг Петровић, Ирена Димитријевић, Ђура Јакшић, Лазар Марјановић, Елизабета Застијера, Жарко Димитријевић; испред: Марко и Иван Димитријевић). Уб, 4. јун 1983.

в) Реакције на музичке критике Бранка Драгутиновића

60. Жарко Димитријевић, *Кријика о кријици*.
Необјављен текст, 3 стр. Поводом написа „Значајан Јубилеј. Прослава 70-годишњице композитора Петра Коњовића.“ *Полијика* 12. 12. 1953.⁴⁴
61. Жарко Димитријевић, *Уреднишћиву „Полијике“*.
Необјављен допис, 2 стр. + руком писана прва верзија, 4 стр. Поводом написа „Значајан Јубилеј. Прослава 70-годишњице композитора Петра Коњовића.“ *Полијика* 12. 12. 1953. Текст није послат уредништву.
62. Жарко Димитријевић, *Уреднишћиву „Полијике“*. *За рубрику „Културни животи“*. Београд, 10. мај 1960.
Необјављен допис, 3 стр. + руком писана краћа верзија, 2 стр. Поводом текстова „Значајан Јубилеј. Прослава 70-годишњице композитора Петра Коњовића.“ *Полијика* 12. 12. 1953. и „Концерт поводом јубилеја Петра Коњовића.“ *Полијика* 29. 4. 1960. Није познато да ли је допис послат уредништву.

г) Разно

63. *Souvenir de Zombor. Violino*. Од Пере Стојановића оп. 27. Прерада за средњу тежину Жарко Ч. Димитријевић stud. ing. for. У Земуну 2-ХI.927.
За соло виолину. Рукопис Жарка Димитријевића, црно мастило, 3 стр.
64. Писмо Петра Стојановића из Београда сестри Станки Стојановић Димитријевић, 25. јануар 1954. (Препис писма с коментаром Жарка Димитријевића).
65. Допис Жарка Димитријевића Факултету музичке уметности (Музичкој академији), Београд, 5. јул 1983.
66. Жарко Димитријевић, „Предлог текста за разговор на програму Радио-Београда са Жарком Димитријевићем дипл. инг из Београда о његовом ујаку пок. Петру Стојановићу, композитору, виолинисти и професору Музичке академије у Београду, поводом 107. год. рођења и 27. год. смрти.“
Необјављено, 10 куцаних страна с додацима за стране 2 и 3, две верзије; август 1984.
67. Допис Жарка Димитријевића Радио-телевизији Србије, за емисију „Суботом увече“. 24. мај 1993.

⁴⁴ Сви новински текстови на које је реаговао Ж. Димитријевић налазе се у наредној рубрици VI) *Исечци из шћамје и друђе йериодике* овог пописа.

68. Жарко Димитријевић, „Срби у Бечу. / Политика 5. јула 1993. г.“
 Реакција на текст З. Р., „Нови пројекти – Срби у Бечу. Академик Дејан Медаковић припрема књигу о знаменитим Србима који су живели и радили у аустријској престоници.“ *Политика* 5. 7. 1993.
 Два примерка куцаног текста, 2 x 2 стр. На стр. 2 једног примерка, испод датума напомена: „Копију овог чланка предао сам г. Медаковићу. Ж. Д.“
 /о Стојановићу уп. Медаковић 1998: 293–94/
69. Katalog dela članova Udruženja kompozitora Srbije. Beograd: Udruženje kompozitora Srbije, 1953.
 /дела Петра Стојановића у пописима на стр. 15, 18, 21, 22, 27, 31, 33, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 60, 68, 77, 84; биографски подаци на стр. 123/

VI) Исечци из *цијамџе* и *друџе њериодике*

70. Аноним. „Јуче је на свечан начин освећена Државна музичка академија у Београду.“ *Време* 22. 1. 1937: 5.
71. Аноним. „Музичка академија и Средња музичка школа освећене су јуче.“ *Политика* 22. 11. 1937: 7.
72. Б. М. Д. [Бранко М. Драгутиновић]. „Значајан Јубилеј. Прослава 70-годишњице композитора Петра Коњовића.“ *Политика* 12. 12. 1953.
73. Б. М. Д. [Бранко М. Драгутиновић]. „Умро композитор Петар Стојановић.“ *Политика* 12. 9. 1957 (у истом броју и читуља).
74. Д. Р. [Dušan Plavša]. „In Memoriam, Petar Stojanović.“ *Savremeni akordi I* (1958): 1.
75. Б. М. Д. [Бранко М. Драгутиновић], „Концерт поводом јубилеја Петра Коњовића.“ *Политика* 29. 4. 1960.
76. Аноним. „Музички албум. Петар Стојановић 1877–1957.“ *Политика* 14. 4. 1972.
77. В. С. „Имамо и сопствену музику за свечаност.“ *Политика* 28. 5. 1977.
 /у оквиру текста објављено писмо Жарка Димитријевића/.
78. Вл. Д. „Нова плоча с делима домаћих композитора. Прва серија из антологије српске музике.“ *Политика* 29. 7. 1977: 13.
79. Богдан Чиплић. „Концерт је ипак одржан.“ *Дневник* 13. 11. 1977: 15.
80. Огласи за концерте Симфонијског оркестра РТС-а, дир. Младен Јагушт, Дворана Београдске филхармоније, 20. новембра и Дворана Студентског културног центра 25. новембра 1977.
 /извођење Дуплог концерта за виолину и клавир поводом 100-годишњице П. Стојановића; солисти: Ферн Рашковић и Арбо Валдма/.
81. М. О. „Вечерас у Великој дворани Коларчеве задужбине у Београду Дупли концерт Петра Стојановића.“ *Политика* 25. 2. 1993.
82. З. Р. „Нови пројекти – Срби у Бечу. Академик Дејан Медаковић припрема књигу о знаменитим Србима који су живели и радили у аустријској престоници.“ *Политика* 5. 7. 1993.
83. Др Данило Урошевић. „Велики композитор Срба у Мађарској Петар Лазар Стојановић.“ *Српске народне новине* (Будимпешта) 14. 12. 1995: 61–63.

84. М. К. „Премијера у Српском народном позоришту. Оперета *Војвода од Рајхцијата*.“ *Политика* 13. 12. 2003.
85. Марија Тирић. „Из оперске продукције Српског народног позоришта у Новом Саду. Блистава премијера. Оперета *Војвода од Рајхцијата* Петра Стојановића на великој сцени СНП-а.“ *Политика* 28. 12. 2003.

VIII) *Родослови и текстуални прилози дародаваца*

86. Stanka Jovanovic, „Petar Stojanovic – Composer, Violinist, Pedagog“.
(Старија варијанта истог текста објављена је у: Stanka Jovanovic. *A Medley of Stories: My Ancestors, My Family And Me*, Vol. I. Portland: DJ Publishing, 2013, 51–64).
87. „Who was Pavle Stojanović“. By Stanka Jovanović, January 19, 2018.
88. „Petar and Pavle Stojanović Abbreviated Family Tree“. Compiled by Stanka Jovanović and Marko Dimitrijević, January 24, 2018.
89. „Petar Stojanović Abbreviated Family Tree“. Compiled by Stanka Jovanović and Marko Dimitrijević, March 4, 2018.
90. „Henriette Henri Wilscinska, Petar Stojanovic’s first wife, Family Tree“. Compiled by Stanka Jovanović, April 30, 2018.
91. Табела извођених дела Петра Стојановића за период 1979–1990, према подацима о ауторским накнадама СОКОЈ-а. Саставила Станка Јовановић, 7. маја 2017.
92. „Ко су носиоци ауторских права за дела Петра Стојановића“. Саставила Станка Јовановић, март 2018.
93. „Gordana Marjanović connection to Petar Stojanović“. Compiled by Stanka Jovanović, November 23, 2017.

Б) ГРАЂА У ЕЛЕКТРОНСКОМ ФОРМАТУ

а) АРХИВА ДАРОДАВАЦА

1) *Фотографије*

94. Петар Стојановић с породицом (седе: отац Евгеније и мајка Констанција Стојановић; стоје: Петар Стојановић, брат Евгеније са супругом Амалијом и брат Павле Паја Стојановић). Будимпешта, око 1900.⁴⁵
95. Петар Стојановић с породицом (седе: отац Евгеније Стојановић, баба по оцу Јулија Оберлор-Видеман /Julie Oberlohr-Wiedemann/, мајка Констанција Стојановић; стоје: Петар Стојановић, Мара Риковски /Richovski/ – кћерка Константијиног брата Леонидаса Стеријер; брат Евгеније и његова супруга Амалија Стојановић, Фрици Риковски /Frici Richovski/). Будимпешта, око 1900.

⁴⁵ Иста фотографија налази се и у непописаном делу Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ.

96. Петар Стојановић с породицом сестре Станке Димитријевић Стојановић за празничном трпезом. Земун, на Ускрс 19. априла 1937.
97. Ђура Јакшић диригује Београдском филхармонијом на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.
98. Душан Сковран диригује Београдском филхармонијом. Фото: С. Крагујевић.
99. Олга Сковран, Душан Сковран, Х. Снимљено на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.
100. Бранко Пајевић, Петар Стојановић, Лазар Марјановић и Ђура Јакшић. Снимљено на концерту поводом 75. годишњице Петра Стојановића. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.⁴⁶
101. Петар Стојановић у публици на концерту поводом 75. годишњице свог рада. У публици седе његова друга супруга Љубица Мила Стојановић и сестра Станка Димитријевић (поред њих је празно место за Петра Стојановића), а 4 реда иза њих (на фотографији први с леве стране) седе Станка Димитријевић и њен будући супруг Драшко Јовановић. Београд, КНУ, 26. март 1953. Фото: С. Крагујевић.
102. Милица Марјановић (за клавиром), Петар Стојановић и Лазар Марјановић. Снимљено у дому П. Стојановића. Београд, 1954. Фото: С. Крагујевић.
103. Петар Стојановић у окружењу породице своје друге супруге Љубице Миле Стојановић (седе слева: Катарина Марјановић – мајка Лазара Марјановића, Петар и Љубица Мила Стојановић, Катарина – кћерка Милице и Лазара Марјановића, Наталија Стојановић – Мајка Милице Марјановић; стоје: Драгослав Гига Петровић – брат Љубице Миле Стојановић, Милица и Лазар Марјановић). Београд, 1954. Фото: С. Крагујевић.⁴⁷

II) *Прейиска*

104. Писмо Евгенија Стојановића, оца Петра Стојановића, својој деци. Уочи Св. Николе, 1886.
105. Писмо Евгенија Стојановића супрузи Констанцији и сину Петру Стојановићу (на немачком – готицом и на српском), 1897.
106. Писмо Петра Стојановића сестрићу Милошу Димитријевићу (на немачком), 11. август 1951.

б) АРХИВА ЕЛИЗАБЕТЕ ЗАСТИЈЕРА

1) *Фотографије*

107. Портрет Петра Стојановића. Око 1922. Фото: Medlarz, Ковин.
108. Александар и Вера Стојановић – син и кћерка Петра Стојановића. Око 1924.
109. Петар Стојановић с кћерком Вером Стојановић Кадлец (Kadletz). Око 1933.

⁴⁶ Исто.

⁴⁷ Исто.

110. Портрет Петра Стојановића и његове кћерке Вере Стојановић Кадлец. Око 1933.
111. Портрет Петра Стојановића. 1933.⁴⁸
112. Портрет Петра Стојановића (профил). 1933.⁴⁹
113. Петар Стојановић. Београд 1930-их.
114. Александар Стојановић, Вилхелм Вили Рајнхард (Wilhelm Wili Reinhard) и Петар Стојановић. На језеру Волфгангзе код Салцбурга, око 1933.
115. Петар Стојановић, носилац Ордена Св. Саве III степена (фотографија с одликовањем). 11. март 1938.
116. Петар Стојановић, носилац Ордена Св. Саве III степена (фотографија с одликовањем, портрет). 11. март 1938.
117. Петар Стојановић и Ханс фон Бенда (Hans von Benda), диригент Берлинског филхармонијског оркестра. 1938.⁵⁰
118. Петар Стојановић с породицом прве супруге и кћерком (седе: Петар Стојановић, Хенријета Хени Вилчинска Стојановић, Вилхелм Вили Рајнхард; стоје: Адела Ада Вилчинска Рајнхард /Adele Ada Wilcsinska Reinhard/, Вера Стојановић Кадлец). Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
119. Петар Стојановић с породицом прве супруге и кћерком (седе: Петар Стојановић, Адела Ада Вилчинска Рајнхард, Вилхелм Вили Рајнхард; стоје: Хенријета Хени Вилчинска Стојановић и Вера Стојановић Кадлец). Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
120. Хенријета Хени Вилчинска Стојановић (прва супруга Петра Стојановића) са сестрама Леополдином Полди Вилчинском Добршански (Leopoldina Poldi Wilcsinska Dobrschansky) и Аделом Вилчинском Рајнхард. Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
121. Петар Стојановић с породицом прве супруге (Хенријета Хени Вилчинска Стојановић, Адела Ада Вилчинска Рајнхард, Леополдина Полди Вилчинска Добршански, Петар Стојановић, Вилхелм Вили Рајнхард и Максимилијан Макс Добршански /Maximilian-Max Dobrschansky/). „Villa Reinhard“, Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
122. Петар Стојановић с породицом прве супруге (Петар Стојановић, Хенријета Хени Вилчинска Стојановић, Адела Ада Вилчинска Рајнхард, Вилхелм Вили Рајнхард). Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
123. Вилхелм Вили Рајнхард и Петар Стојановић. Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
124. Петар Стојановић с кћерком и унуцима (X, унука Елизабета Кадлец Застијера, кћерка Вера Стојановић Кадлец, Петар Стојановић, X, унук Петар Кадлец /Peter Kadletz/). Санкт Гилген, Аустрија, 1938.
125. Петар Стојановић с кћерком и првом супругом у природи (на мосту: Вера Стојановић Кадлец, пас Бубица, Петар Стојановић; испод: Хенријета Хени Вилчинска Стојановић). Околина Санкт Гилгена, 1938.
126. Портрет Петра Стојановића. 1954.

⁴⁸ Иста фотографија налази се и у непописаном делу Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ.

⁴⁹ Исто.

⁵⁰ Исто.

П) *Породична њрејиска* (поклон Станке Јовановић и Марка Димитријевића Елизабети Застијера)

127–164. Писма 1904–1908: укупно 38 писама (198 страница)

165–206. Дописнице и разгледнице 1904–1910: укупно 42 (84 стр).

/Већину писама, дописница и разгледница писао је Павле Стојановић из Митвајде (Немачка) мајци Констанцији и брату Петру Стојановићу. Највише писама је на немачком, потом на мађарском, а најмање на српском језику./

в) ГРАЂА ПОКЛОЊЕНА ПИЈАНИСТКИЊИ НАТАШИ ШПАЧЕК
(ДАРОДАВЦИ: СТАНКА ЈОВАНОВИЋ И МАРКО ДИМИТРИЈЕВИЋ)

207. Умрлица Петра Стојановића (Београд, 12. септембар 1957).

208. Фотографија Петра Стојановића, портрет (1) око 1933.⁵¹

209. Фотографија Петра Стојановића, портрет (2) око 1933.

210. Фотографија Петра Стојановића (портрет с виолином), б. г.

211. Фотографија Љубице и Петра Стојановића, 1953.

212. *Jugoslovenska fantazija za dve violine, violončelo i klavir*, op. 32. Zagreb–Beč–Prag: Edition Slave, 1922.

213. *Правилник о заштити ауторских њрава и расјодела ауторских хонора*. Београд: Савез организација композитора Југославије, 1953.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

АЈГНЕР, Томас. „Флорибела и Триглав – рукописи композиција Петра Стојановића у Библиотеци Града Беча.“ У: Милановић, Биљана (ур.). *На маргинама музиколошког канона: композијторска генерација Пејтра Стојановића, Пејтра Крсјића и Сјанислава Биничког*. Међународни научни скуп, Београд 1–2. децембар 2017. Књижица апстраката. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2017, 36.

КОКАНОВИЋ МАРКОВИЋ, Маријана, Вера Меркел-Тифенталер. „Школовање и уметничко деловање Петра Стојановића у Бечу (1896–1904).“ У: Милановић, Биљана (ур.). *На маргинама музиколошког канона: композијторска генерација Пејтра Стојановића, Пејтра Крсјића и Сјанислава Биничког*. Међународни научни скуп, Београд 1–2. децембар 2017. Књижица апстраката. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2017, 30.

КОМПОЗИТОР, ВИОЛИНИСТА И МУЗИЧКИ ПЕДАГОГ ПЕТАР СТОЈАНОВИЋ / PETAR STOJANOVIĆ ZENESZERZŐ, HEGEDŰMŰVÉDZ ÉS ZENEPEDAGÓGUS. Саставио Петар Ластић; стручни сарадник Даница Петровић / Ősszeállította Lásztity Péró; szakmai tanácsadó Danica Petrović. Будимпешта: Српска самоуправа – Задужбина Јакова Игњатовића, 2005.

МЕДАКОВИЋ, Дејан. *Срби у Бечу*. Нови Сад: Прометеј, 1998.

МЕРКЕЛ-ТИФЕНТАЛЕР, Вера, Маријана Кокановић Марковић. „Рецепција оперета Петра Стојановића у бечкој штампи: социокултурни и политички аспекти.“ У: Милановић, Биљана (ур.). *На маргинама музиколошког канона: композијторска генерација Пејтра Стојановића, Пејтра Крсјића и Сјанислава Биничког*. Међународни научни скуп, Београд 1–2. децембар 2017. Књижица апстраката. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2017, 38.

⁵¹ Иста фотографија налази се и у непописаном делу Стојановићеве заоставштине у Библиотеци ФМУ.

- МИЛАНОВИЋ, Биљана (ур.). *На маргинама музиколошког канона: композијорска генерација Петра Стојановића, Петра Крстића и Сиванислава Биничког*. Међународни научни скуп, Београд 1–2. децембар 2017. Књижица апстраката. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2017.
- МИЛАНОВИЋ, Биљана (ур.). *Сонаје Петра Стојановића / Sonatas of Petar Stojanović*. Компакт-диск. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2019.
- МИЛОЈЕВИЋ, Милоје. „За нашу националну културу. Балоковић – Розентал – ‘Руски терцет’ – П. Стојановић.“ *Полиџика* 8. 2. 1920: 1–2.
- МИЛОЈЕВИЋ, Милоје. „Концерт Пере Стојановића.“ *Полиџика* 13. 11. 1922: 7.
- РИБИЋ, Романа. „Стваралачка ризница Петра Стојановића.“ *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 28/29 (2003): 161–185.
- РИБИЋ, Романа. „Каталогизација заоставштине рукописних музикалија композитора Петра Стојановића (1877–1957) из фонда библиотеке Факултета музичке уметности у Београду.“ *Глас библиотеке* 20 (2014): 163–174.
- РИБИЋ, Романа. „Попис неких грађе из заоставштине композитора Петра Стојановића: написи, аутобиографија, инструктивна дела, преписка, документа, фотографије, програми концерата.“ У: Милановић, Биљана (ур.). *На маргинама музиколошког канона: композијорска генерација Петра Стојановића, Петра Крстића и Сиванислава Биничког*. Међународни научни скуп, Београд 1–2. децембар 2017. Књижица апстраката. Београд: Музиколошко друштво Србије, 2017, 57.
- ТИФЕНТАЛЕР, Вера. „Премијере оперета Петра Стојановића у огледалу аустријске музичке критике.“ *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 32–33 (2005): 141–154.
- ЦВЕЛИЋ, Бојана. „Либрето музичке драме *Блаженкина заклетва* Петра Стојановића у односу на оперске узоре XIX века.“ *Нови звук* 12 (1998): 119–124.
- ЦВЕТКОВИЋ, Соња. „Стваралаштво Петра Стојановића у музичкој критици и историографији.“ У: ПЕРКОВИЋ РАДАК, Ивана, Драгана Стојановић-Новичић, Данка Лајић (ур.). *Историја и мистерија музике. У часи Роксанде Пејовић*. Београд: Факултет музичке уметности, 2006, 309–318.
- СВЕТКОВИЋ, Соња. *Evropska tradicija u kamernim delima Petra Stojanovića*. Магистарски рад у рукопису. Београд: Катедра за музикологију и етномузикологију Факултета музичке уметности, 2006.
- DE LORENZO, Leonardo. *My Complete Story of the Flute: The Instrument, the Performer, the Music*. Lubbock: Texas Tech University Press, 1992.
- НИЦАК, Бранкица. *Tradicionalno i evolutivno u koncertima Petra Stojanovića*. Diplomski rad u rukopisu. Beograd: Katedra za muzikologiju i etnomuzikologiju Fakulteta muzičke umetnosti, 1985.

Архивска грађа:

- Документација из породичне заоставштине потомака Петра Стојановића. Архив Музиколошког института САНУ (збирка у процесу сигнирања).
- Пројекат *Знаменији Срби из Будима и Пецее*, 2002–2005. Архив Музиколошког института САНУ, збирка: Архива Музиколошког института САН/САНУ (непописана грађа, без сигнатуре).
- Заоставштина Петра Стојановића. Библиотека Факултета музичке уметности у Београду (непописани део заоставштине, без сигнатуре).

Dr. Biljana S. Milanović

**Study of the Artistic Biography and Music Work of Petar Stojanović:
A Contribution to Identification and Analysis of Research Sources**

Summary

The paper presents the material from the family archives of composer Petar Stojanović (1877–1957). Stanka Jovanović (born in 1931) and Marko Dimitrijević (1976), the successors of the composer's sister Konstancija-Stanka Dimitrijević (1872–1954), donated the material to the Institute of Musicology SASA. It consists of different kinds of documents, from manuscripts and printed compositions, through photographs and correspondence, to texts about Stojanović and his family members. The material was received on two occasions, in April 2018 and May 2019. Out of 213 listed units, 93 were physically donated to the Institute, and the entire material was donated in electronic form. Regarding the material donated only in electronic form, a smaller part of it remained in the possession of the donors, a larger part is in the archive of Elisabeth Zastiera (1944), granddaughter of Petar Stojanović, while several documents were given to the pianist Nataša Špaček.

The material is systematized and examined in the context of previous studies of documents about this artist. Its content was presented and it was pointed out to its importance in the research of various aspects of biography and artistic work of Petar Stojanović. Based on a detailed analysis, it was concluded that this corpus of documents can be included in the examination of the complex intertwining of private and family, professional and public aspects of Stojanović's life and work, the consideration of the problem of Stojanović's integration into the Vienna and Belgrade music context, the study of his understanding of national art, and the perception of the aspect of marginalization of the composer within the frameworks of Serbian music, before and after his death. Among the individual data, the most numerous are the ones that point to the unexplored aspects of Stojanović's cooperation with other musicians and the performances of his music at home and abroad, especially during the late years of composer's life. The material is comparable to the unlisted segment of Petar Stojanović's legacy, kept in the Library of the Faculty of Music in Belgrade, with which it is complemented in a research context.

A copy of the listed material from the family archives of Petar Stojanović is appended to the text.

Keywords: family legacy of Petar Stojanović, Institute of Musicology SASA, Library of the Faculty of Music in Belgrade, research of archival sources.

Зборник Матице српске за сценске уметности и музику
Ислази двапут годишње
Издавач Матица српска
Уредништво и администрација: Нови Сад, Улица Матице српске 1
Телефон: 021/420-199, 6615-038
е-mail: mtismal@maticasrpska.org.rs
www.maticasrpska.org.rs

Matica srpska Journal of Stage Arts and Music
Published semi-annually by Matica Srpska
Editorial and publishing office: Novi Sad, ul. Matice Srpske 1
Phone: 381 21 420-199, 6615-038
е-mail: mtismal@maticasrpska.org.rs
www.maticasrpska.org.rs

Уредништво је *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*
бр. 61/2019 закључило 31. јула 2019.
За издавача: проф. др Драган Станић, председник Матице српске
Стручни сарадник Одељења: Марта Тишма
Преводилац за енглески језик: Оливера Кривошић
Лектор и коректор: Татјана Пивнички Дринић
Технички уредник: Вукица Туцаков
Компјутерски слог: Владимир Ватић, ГРАФИТ, Петроварадин
Штампа: САЈНОС, Нови Сад

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
78+792(082)

Зборник Матице српске за сценске уметности и музику / главни и одговорни уредник Катарина Томашевић. – 1987, 1– . – Нови Сад : Матица српска, Одељење за сценске уметности и музику, 1987– . – 24 cm

Годишње два броја.

ISSN 0352-9738

COBISS.SR-ID 16339202

Штампање овог Зборника омогућили су
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
и Министарство културе и информисања Републике Србије